

Fråga 1

Rätt svar: 2 - Basalt

Basalt är jordens vanligaste bergart.
Ungefär 70% av jordens yta täcks av hav
och nästan all havsbotten består av basalt.

Basalt är en finkornig svart bergart som kan
se ut på många olika sätt, exempel på detta är
”kuddlava” och ”replava”.

En speciell form av basalt, pelarbasalt,
är formad som exakta pelare.
På bilden ser du pelarbasalt.

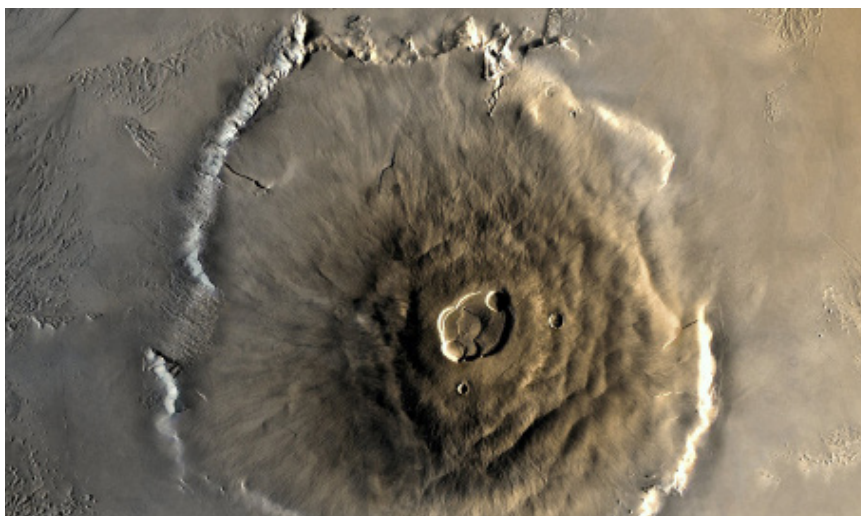

Fråga 2

Rätt svar: **1 - Mars**

Vulkanen Olympus Mons finns på Mars, strax norr om ekvatorn. Den är det högsta berg som har hittats i solsystemet (och hela universum). Vulkanen är 27 km hög, det är som tre Mount Everest!

Fram till 2013 trodde man att Olympus Mons var solsystemets största vulkan. Då upptäckte några forskare att Tamu-massivet på jorden är en enda stor vulkan och inte flera små som de trodde först. Det gör att den kanske är större än Olympus Mons och i så fall är den störst i solsystemet.

Fråga 3

Rätt svar: **X - Näringsämnen**

I vulkanisk aska finns näringsämnen som gör att marken där den landar kan fyllas med liv.

Många av världens artrika ekosystem finns på platser där det finns mycket vulkanisk aska, till exempel Serengeti nationalpark i norra Tanzania.

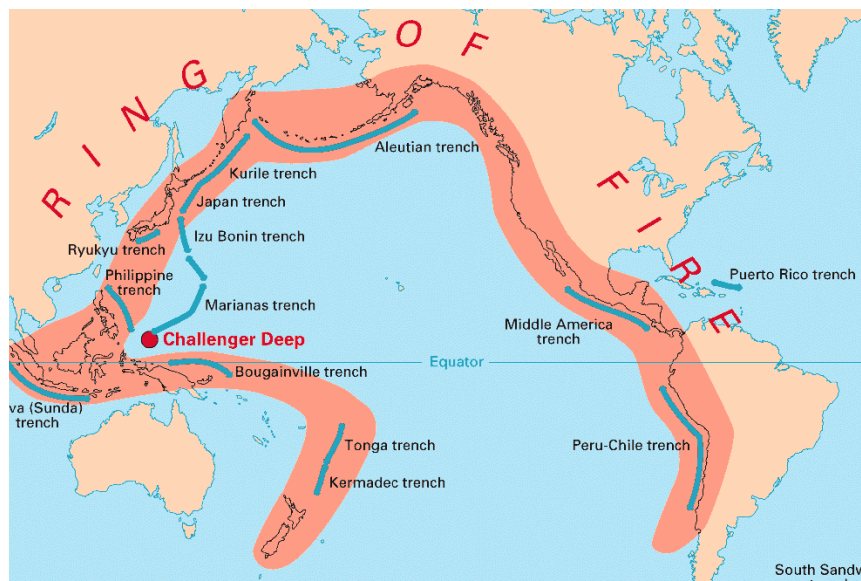
Fråga 4

Rätt svar: X - Stilla Havet

Eldringen är egentligen mer hästskoformad än rund.

Längs den 4 000 mil långa sträckan som ramar in Stilla havet finns över 75% av jordens vulkaner, både utslocknade och aktiva. Ungefär 90% av jordens jordskalv och 80% av jordens större jordbävningar äger rum där.

Nästan hälften av världens befolkning lever längs eldringen eller nära den. Några av världens största städer gränsar till den, Tokyo, Seoul, Los Angeles och Mexico City.

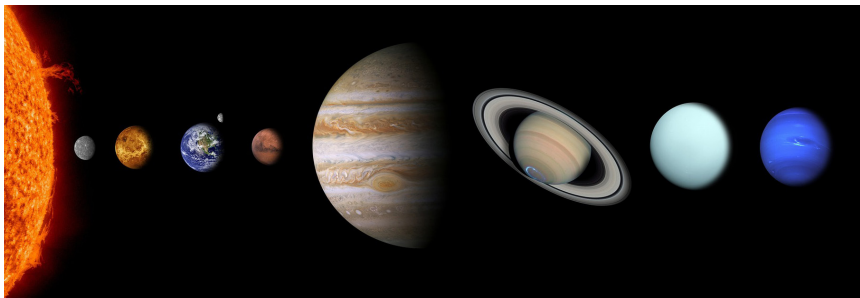
Fråga 5

Rätt svar: 2 - Basalt

Den vanligaste bergarten i solsystemet är basalt. I princip består alla "steniga" himlakroppar nästan bara av basalt.

Jorden sticker ut med sin variation av bergarter, här finns ju granit, kalksten, sandsten och många fler.

Mars består till 99% av basalt och andra närbesläktade vulkaniska bergarter, den sista procenten är sedimentbergarter som sandsten och lersten.

Fråga 6

Rätt svar: **1 - 7**

Jordskorpan är (för närvarande) uppdelad i sju stora kontinentalplattor och ett tiotal mindre. Plattorna rör sig i förhållande till varandra med en hastighet av några centimeter om året.

De sju stora plattorna är Eurasiska (med Sverige), Nordamerikanska, Sydamerikanska, Afrikanska, Indo-Australiska, Antarktiska och Stilla havs-plattan.

Plattorna består av både kontinent(jord)skorpa och oceanskorpa, förutom Stilla havs-plattan som bara består av oceanskorpa.

Fråga 7

Rätt svar: **D och G**

Island ligger mitt på gränsen mellan de Eurasiska och Nordamerikanska kontinentalplattorna. Gränsen går från det sydvästra hörnet av ön till det nordöstra.

Längs gränsen finns Islands vulkaner.

Bilden visar Tingvalla nationalpark.

Tingvallaområdet ligger mellan de båda plattorna och är ungefär 400 meter brett.

Namnet Tingvalla kommer av att det var den första platsen där det Isländska Alltinget (motsvarande Sveriges Riksdag) samlades en gång om året från år 930. Sista gången Alltinget samlades på Tingvalla var 1798.

Fråga 8

Rätt svar: **1 - Magma finns i jordens inre.**

Magma är smält bergarts massa i jordens inre. I magman finns inneslagna gaser som frigörs när magman kommer upp mot jordytan. De frigjorda gaserna styr vulkanutbrottets intensitet, lite som när man öppnar en läskflaska som någon skakat om. När gasen försvunnit ur magman kallas den lava.

Vid kraftiga vulkanutbrott kan lava kastas högt upp i luften. När lavan svalnar stelnar den och blir en vulkanisk bergart. Basalt är den vanligaste vulkaniska bergarten.

Fråga 9

Rätt svar: **1 - 1 000 °C**

Lavan som kommer ur vulkaner är ungefär 1 000 °C varm. Trots att den rinner mycket långsamt kan lavan flyta flera kilometer innan den svalnar och stelnar.

Fråga 10

Rätt svar: **1 - Vesuvius**

Vesuvius ligger vid Neapelbukten i södra Italien. Vulkanen är fortfarande aktiv. Den hade sitt senaste utbrott 1944. Det mest kända utbrotten skedde år 79 då Pompeji och flera andra städer ödelades.

Etna är Europas högsta aktiva vulkan. Den ligger på den italienska ön Sicilien i Medelhavet.

Stromboli är en vulkanö norr om Sicilien. Den har små utbrott ungefär var 20:e minut. Den har större utbrott med 5-10 års mellanrum.

Fråga 11

Rätt svar: 2 - Mittatlantiska ryggen

Mittatlantiska ryggen, eller Atlantiska centralryggen, är cirka 20 000 km lång och 1 000 km bred. Den går tvärs genom Island och söderut mitt i Atlanten.

Mittatlantiska ryggen är resultatet av att fyra kontinentalplattor rör sig ifrån varandra med ungefär 2,5 cm per år. Det är de Nord- och Sydamerikanska plattorna som rör sig västerut och de Eurasiska och Afrikanska plattorna som rör sig österut.

